

Sveta Terezija
Avilska

USTANAVLJANJE
SAMOSTANOV

Sveta Terezija Avilska
USTANAVLJANJE SAMOSTANOV

Sveta Terezija Avilska

USTANAVLJANJE
SAMOSTANOV

Karmel Sora 2005

Sveta Terezija Avilska
USTANAVLJANJE SAMOSTANOV

Naslov izvirnika:

Santa Teresa de Jesús, Libro de las Fundaciones
v: OBRAS COMPLETAS, 4. izd., Madrid 1994

Prevod sester karmeličank priredil ter uvod in opombe oskrbel
Janez Zupet

Opremil France Stele

Izdala in založila Družina d. o. o.
skupaj s Karmeličanskim samostanom Sora

Odgovarja dr. Janez Gril

Tisk Schwarz d. o. o.

Ljubljana – Sora 2005

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

266:929 sv.Terezija Av.

TERESA de Jesús, svetnica

Ustanavljanje samostanov / sveta Terezija Avilska ; [prevod
sester karmeličank priredil ter uvod in opombe oskrbel Janez
Zupet]. - Ljubljana : Družina ; Sora : Karmeličanski samostan, 2005

ISBN 961-222-553-2 (Družina)

218994432

UVOD

Če hočemo dobro spoznati sveto Terezijo Avilsko, jo moramo »opazovati« prav v njenem *Ustanavljanju samostanov*. V njem se kaže toliko bolj privlačna, kolikor bolj težave krepijo njeno zagnanost in spodbujajo Gospodova čudovita dela njej v prid. Pri njej se namreč človeška in božanska prvina zlivata v eno.

V času, ko je ustanovila svoj prvi mali samostan svetega Jožefa v Avili, je mislila samo še na to, da se bo potopila v samoto z nekaj izbranimi dušami. Toda njen Gospod, ki jo obsipa z dobrotami, ji nameni drugačno usodo. Čeprav ni ničesar predvidela, je vendar slutila, kaj se bo zgodilo, in čez štiri leta je dobila obisk p. Maldonada, misijonarja v Zahodni Indiji (Južni Ameriki), ki je njej in redovnicam govoril o tisočernih dušah, ki se pogublajo v daljni deželi, jih spodbujal k spokornosti in se umaknil. Terezija je bila zaradi tega vsa vznemirjena in ta bolečina jo je žgala več dni. Gospodova beseda pa ji je utrdila upanje. Kmalu zatem je prvič prišel iz Rima v Španijo general njihovega reda p. Juan Bautista Rubeo. Pričakovala je očitke, on pa je navdušen nad njeno ustanovo in ji naroči ustanovitve še drugih samostanov. Za to ji da vsa potrebna pooblastila. Odslej je nobena stvar ne bo več zaustavila v teh Božjih delih. Nemudoma se bo odpravila na pot – na dolgo pot osem tisočih kilometrov po vsej Španiji.

Potuje s tremi ali štirimi spremljevalkami na težkih vozovih, zagrnjena s pajčolanom, da tudi v teh razmerah drži klavzuro, kolikor je mogoče. Samo ona večino časa ohranja dovolj hladnokrvnosti in smelosti v nevarnostih ob prepadih in pri prečkanju rek. Nebeški Gospod ji v kritičnih trenutkih vliva odločilen zagon in jo hrabri, ko se večkrat zdi, da je že vse izgubljeno.

Odpravo vselej spremlja eden ali več duhovnikov (redovnikov), med katerimi je največkrat Julián de Avila, prvi kaplan samostana svetega Jožefa, z brezprimerno predanostjo sveti materi in njenim

hčeram. Tudi druge spremljevalce očarajo pogovori z materjo Terezijo, njena vedrina, dobrot, redno opravljanje brevirja in molitve, ki ju naznanja zvonček, ki ga ima pri sebi na vseh potovanjih. Omenimo tudi postanke v tedanjih gostiščih ob cesti z vsemi nepredvidljivostmi in neudobjem. In kaj so našli, ko so prišli na cilj? Razmajano stavbo, revno in nerodno ležišče, gole stene. Potrebno je bilo veliko iznajdljivosti, preden so pripravili vse potrebno za (iz)postavitev Najsvetejšega. Že čez nekaj mesecev pa se je bilo treba seliti. Koliko iskanja, preden so našli primerno hišo! Koliko pogajanj! Nazadnje pa je posegla vmes Božja previdnost in zadeva je bila v trenutku rešena. Kljub skrbem in slabemu zdravju svete matere je vse to širilo njeno srce in srca njenih hčera. Prostrana polja krščanske ljubezni so se odpirala pred njimi ...

V štirih letih (1567–1571) je Terezija ustanovila devet samostanov, od teh sedem ženskih: Medina del Campo, kjer je Božja previdnost poskrbela za njeno srečanje z bodočim Janezom od Križa, Malagón, Valladolid, Toledo, Pastrana, Salamanka, Alba de Tormes. Njen triletni priorat v samostanu učlovečenja v Avili (1571–1574) je prekinil njeno ustanavljanje, razen v Segóvii. Ko se je vrnila na svobodo, je znova krenila na pot.

V Malagónu (1568) Terezija sliši Jezusa Kristusa, ki ji naroči, naj popiše zgodovino svojega ustanavljanja prenovljenih samostanov. A da se loti pisanja, je potrebovala več kot razodetje. In vrh tega – mar ni preobložena z delom? Ko pa leta 1573 eden njenih spovednikov – p. Ripalda – pride v Salamanko, kjer se je tedaj mudila Terezija, čeprav je bila priorica v samostanu Učlovečenja, in ji to izrecno ukaže, se ne brani več, in če se ji vzbudi še kaj pomislekov, se znova oglasi naš Gospod: »Hči, pokorščina daje moč.«

Na delo se spravi 24. avgusta in napiše prvih devet poglavij knjige. Najprej poroča o začetkih samostana svetega Jožefa v Avili, o prihodu generala, ustanovitvi samostana v Medini del Campo, nato pa v skrbi za duhovni blagor bližnjega nakaže nekaj zvičaj hudobnega duha in »melanholije« ter sredstva, da se pred njimi zavarujemo. Ožigosa tudi prazne strahove duš, obdarjenih z nadnaravnimi darovi. Znamenito 5. poglavje povečuje pokorščino

in pretanjeno preganja iz najbolj skritih koticov duše vse mogoče naravne pretveze, kajti za Terezijo so kreposti, zlasti ponižnost in pokorščina, zdrav in trden temelj duhovnega življenja. V 9. poglavju pripoveduje o ustanovitvi samostana v Malagónu, toda primorana je oditi iz Salamanke ustanavljat samostan v Segóvii, in njena pripoved je prekinjena za celo leto. S časom ne razpolaga več, tudi kadar se začasno ustali, je poklicana drugam in brž odpotuje. Iz Segóvie se napoti v Beas in Sevilla. Tedaj se preganjanje, ki so ga že leta 1574 proti »bosonogim« (prenovljenim) karmeličanom sprožili »obuti« – tisti z milejšim redovnim pravilom, razširi in razplamti. Terezijina prenova je na tem, da propade.

V noči od 3. na 4. december 1577 »obuti« primejo p. Janeza od Križa in ga odvedejo kot ujetnika v samostan v Toledo, od koder bo čudežno ušel po več mesecih krutega ravnanja z njim. Terezija sama se je po ustanovitvi karmela v Caravaci prisiljena umakniti v samostan, ki si ga je sama izbrala, in od koder se ni smela ganiti. Odšla je v Toledo (konec junija 1576), kjer čaka, da se vihar pomiri. P. Gracián, tedaj apostolski komisar, jo obišče in ji ukaže, naj nadaljuje svoje pisanje. Terezija uboga in prve dni oktobra spet prime za pero: v enem mesecu je knjiga skoraj končana. Ko se sme vrniti v Avilo, tu 14. novembra dokonča opis Caravace. Te strani je napisala tako hitro in zanesljivo, da je p. Gracián ves osupel. 31. oktobra mu je lahko pisala: »*Ustanavljanje samostanov* gre h koncu; mislim, da ga boste z veseljem prebirali, ker je res sočno.« Ta drugi del sega od 10. do 27. poglavja. Sredi 18. poglavja se ustavi in začne dajati modre nasvete prioricam. Njena želja je, »da bi se sestre držale redovnega pravila, kar je poglavitno, in da bi vse drugo izvrševale z milino«.

Preganjanje pa se nadaljuje in 16. oktobra 1578 nuncij Sega z dekretom »bosonoge« karmeličane podredi »obutim«. Terezija zve za to 24. decembra in božično noč prebedi v solzah. Toda polagoma se položaj zboljšuje. Kralj Filip II. posreduje na Terezijino prošnjo. P. Angel de Salazar, provincial »obutih« karmeličanov, pokaže veliko spoštovanje do Terezije, ki se lahko spet loti ustanavljanja, ki ga je morala za štiri leta opustiti. Tako v letih 1580–1582 ustanovi prenovljene karmeje v Villanuevi de la Jara, Palencii, Sorii in Burgosu. Leta 1581 se ukvarja z ustanovitvijo

samostana v Granadi, vendar jo prepusti materi Ani Jezusovi. Vmes sodeluje pri ustanavljanju številnih moških samostanov: ob njeni smrti jih je štirinajst, ženskih pa petnajst. Njena izčrpanost je ne zadrži. »Nikoli,« je lahko rekla, »strah pred trpljenjem ni bil tolikšen, da bi se odpovedala kakšni ustanovitvi.« Njena velikodušna gorečnost jo žene naprej: »Zanjo je izredna tolažba, da vidi eno cerkev več.« Zdi se, da je mati Terezija sestavila zgodovino zadnjih štirih ustanovitev, medtem ko jih je izvrševala. Karmel v Burgosu je opisala v samem Burgosu leta 1582; ob koncu namreč omenja svoje priprave na odhod. 26. julija odide iz Burgosa in krene na utrudljivo pot, ki jo je pripeljala v Albo, nato pa v nebesa. Dobro je vedela, da se ji bliža smrt, in to je v Burgosu tudi povedala dr. Mansu, ki je bil deležen njenega zaupanja. Hkrati mu je izročila tiste svoje spise, ki jih je imela pri sebi, med njimi očitno tudi *Ustanavljanje*, in mu dovolila, da jih prepíše.

Leta 1580 je z veseljem zvedela za breve (odlok) papeža Gregorja XIII. z dne 22. junija tistega leta, ki je »bosonoge« ločil od »obutih« in jim dodelil samostojno provinco, in za kapitelj v Alcali, ki se je začel 3. marca 1581 in na katerem je bil p. Gracián izvoljen za provinciala. Tam so bile potrjene tudi konstitucije, ki jih je že pred časom sestavila Terezija.

Ustanoviteljica nam je v *Ustanavljanju samostanov*, tem nizu presenetljivih pripovedi, zapustila svoj lastni portret – portret, ki ga oživlja Duh ljubezni, v sijoči jasnini, kjer prihaja na dan njena izredna spontanost in njena učinkovitost v dejanju, kateri so se vse priče čudile. Mati Terezija se ni motila, ko je o tem knjižnem delu rekla licenciату Aguiarju, svojemu zdravniku v Burgosu: »Prišel bo dan, ko bodo ob njem zelo uživali.«

Ustanavljanje samostanov ni bilo natisnjeno v prvi izdaji iz leta 1588. Po smrti Luisa de Leóna leta 1594 je bil rokopis – na kraljevo zahtevo – izročen Filipu II. Ta se ni zadovoljil s tem, da bi Terezijine spise hranil v svojem oratoriju, temveč jih je dal v svoje stanovanje in Francisco de Mora, njegov intendat, ki pripoveduje o tem, dodaja: »Njegovo veličanstvo jih je začelo prebirati.«

Mati Ana Jezusova je bila tista, ki je dala pobudo za natis te knjige, in sicer leta 1610, ko je bila priorica v karmelu v Bruslju. P. Gracián, ki se je tedaj mudil v Flandriji, je tudi pripomogel k temu

(žal se je preveč vtikal v Terezijino delo). Do naslednjega natisa je prišlo v Zaragozi leta 1623. Odtlej je *Ustanavljanje samostanov* izhajalo skupaj z drugimi spisi matere Terezije.

Že leta 1586 je *Ustanavljanje samostanov* napravilo tako globok vtis na nekega prelata, ambasadorja pri Filipu II., da se je takoj odpovedal svoji visoki službi in šel v kartuzijo. Tako mati Terezija, prva cerkvena učiteljica, mnogim ljudem nadnaravno pomaga in zdi se, da nam za svojim ljubljnim Gospodom kliče: »Prišla sem, da vržem ogenj na zemljo, in kako želim, da bi se že vnel!«

KAZALO

Uvod.....	5
Predgovor.....	11
Prvo poglavje.....	15
Drugo poglavje.....	19
Tretje poglavje.....	23
Četrto poglavje.....	31
Peto poglavje.....	35
Šesto poglavje.....	42
Sedmo poglavje.....	51
Osmo poglavje.....	57
Deveto poglavje.....	61
Deseto poglavje.....	63
Enajsto poglavje.....	70
Dvanajsto poglavje.....	75
Trinajsto poglavje.....	79
Štirinajsto poglavje.....	83
Petnajsto poglavje.....	89
Šestnajsto poglavje.....	97
Sedemnajsto poglavje.....	101
Osemnajsto poglavje.....	109
Devetnajsto poglavje.....	115
Dvajseto poglavje.....	120
Enaindvajseto poglavje.....	127
Dvaindvajseto poglavje.....	132
Triindvajseto poglavje.....	143
Štiriindvajseto poglavje.....	149
Petindvajseto poglavje.....	157
Šestindvajseto poglavje.....	163
Sedemindvajseto poglavje.....	170
Osemindvajseto poglavje.....	181
Devetindvajseto poglavje.....	200
Trideseto poglavje.....	214
Enaintrideseto poglavje.....	221
Dvaintrideseto poglavje.....	244

DRUŽINA

4.300 SIT